

The Standard

Numero Kaksi

Valokeilassa Ilmari Tapiovaaran
Domus-tuoli
ja neljä Artekin klassikkoa

artek

Ilmari Tapiovaaran Domus-tuolia saa puristetusta koivuvanerista ja kokopuisesta runko-osasta tehtynä sekä istumamukavuuden lisäämiseksi selkä- ja istuinosan verhoilulla.

Domus-tuoli – Ilmari Tapiovaara 1946

Miten käyttöesineeksi suunnitellusta tuolista tuli haluttu sekä kotimaassa että ulkomailla.

Domus Academica on Helsingin keskustassa sijaitseva opiskelija-asuntolasta ja opintosaleista koostuva rakennuskompleksi, joka valmistui opiskelijoiden käyttöön pian sotien jälkeen vuonna 1946.

Tilojen sisustuksesta vastasivat Ilmari Tapiovaara ja tämän vaimo Annikki. Suunnittelijapariskunnan silmäteränä oli helppo- ja monikäyttöinen pikkutuoli, josta tuli koko rakennuksen tunnus. ”Tuoli ei ole vain istuin”, Ilmari lausui. ”Se on avain sisustuskokonaisuuteen.”

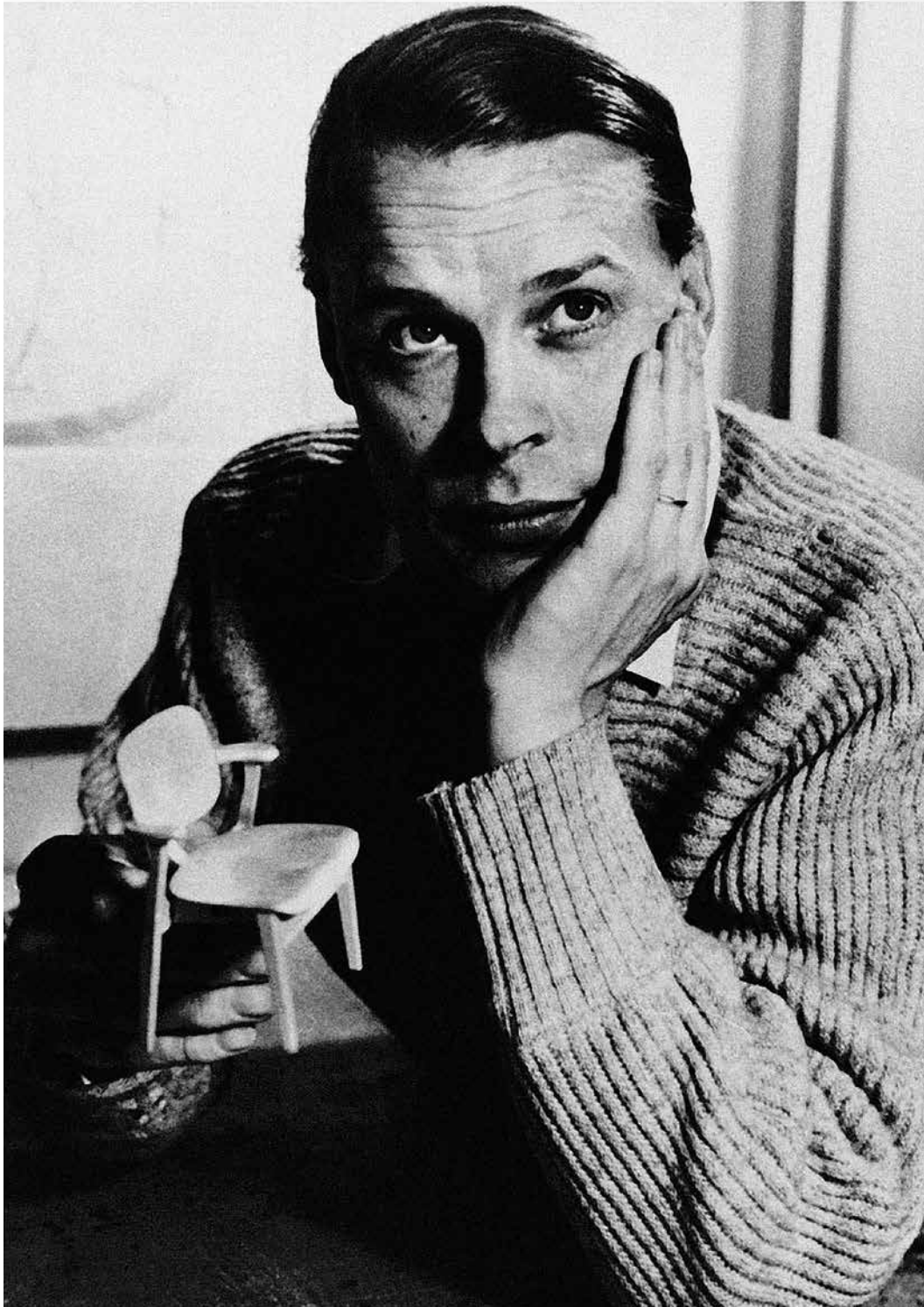
Domus-tuoli suunniteltiin alun perin opiskelija-asuntolan yksityishuoneisiin. Ilmari Tapiovaara ymmärsi, mitä asukkien pitkät pänttäysjaksot vaativat istuimelta. Hän valitsi selkä- ja istuinosan materiaaliksi muotoonpuristetun vanerin, josta pystyi taivuttelemaan kolmiulotteisia, kehoa mukailevia linjoja. Rakenneosat hän toteutti täyspuusta. Opiskelija-asuntolan huoneissa tila oli kortilla. Tapiovaara tarkasteli tuolin mittasuhteita ja

pätyi lyhentämään kädensijoja, jotta tuolin saisi työnnettyä tiukasti työ- tai ruokapöytään kiinni. Tuolista tehtiin myös rennompia nojatuoliversioita Domus Academican yhteistiloihin.

Domus-tuoli syntyi opiskelutiloja ja opiskelijan arkea ajatellen. Koulut ja muut julkiset laitokset ottivat sen heti avosylein vastaan. Käytännöllisyys edellä suunnitellusta tuotteesta tuli kuitenkin ihailtu ja haluttu. Domus löi läpi designtuotteena varsinkin ulkomailla. Se olikin Suomen ensimmäinen sotienjälkeinen vientimenestys. Isossa-Britanniassa tuolia myytiin nimellä ”Stax” – arvatenkin pinottavuutensa vuoksi –, kun taas Yhdysvalloissa sitä kutsuttiin ”Finnchairiksi”. Tuolin jakelijana suurilla Amerikan-markkinoilla oli kalustejähti Knoll. Vuodesta 2010 lähtien Domus-tuolilla on ollut itseoikeutettu paikkansa Artekin kokoelmissa, yhdessä monien muiden Tapiovaaran klassikkojen rinnalla.

Ilmari Tapiovaaran Kiki-nojatuoli syntyi vuonna 1960. Sen graafisen selkeä muoto on saatu soikionmuotoista teräsputkea taivuttamalla.

Tapiovaara, joka 1940-luvulla otetussa kuvassa pitelee Domus-tuolin mallikappaletta, vaikutui syvästi Karjalan aarnimetsistä. Siellä hän oppi arvostamaan kansan käsityötaitoja ja näkemään puun todellisen kauneuden.

Ilmari Tapiovaara – suomalainen mestari

Maailmanmatkaajalle modernismi oli tie demokratiaan, ja alkuperäiskulttuurien arvostus polku yhteisymmärrykseen.

Ilmari Tapiovaara (1914–1999) oli seikkailija niin matkailijana kuin suunnittelijana. Hän antoi modernismin viedä itseään yhä rohkeampiin kokeiluihin. Tapiovaaran jättämä perintö Artekin kokoelmalle on erityinen: Mademoiselle-tuoli, jonka tunnistaa selkänöjan hienostuneesta rimoituksesta, ja Domus-tuoli, jonka rakenneosat ovat rehdisti esillä.

Ilmari Tapiovaara syntyi taiteellisesti lahjakkaaseen perheeseen. Veli Nyrki Tapiovaara oli yksi Suomen tunnetuimmista elokuvaohjaajista. Ilmari suunnitteli useita veljensä elokuvien julisteista. Ilmarin oppi-isän Alvar Aallon tavoin Tapiovaara uskoi hyvän designin parantavan maailmaa ja omistautui tavoitteelle saada se mahdollisimman monen ulottuville.

Uteliaisuus vei Ilmari Tapiovaaran ulkomaille. Hän tarkkaili elämää

Lontoossa ja Pariisissa, jossa hän vietti kaksi kuukautta Le Corbusierin studiossa. Vuosina 1941–1944 hän oli, pitkälti tahtomattaan, taistelemassa Toisessa maailmansodassa Karjalassa. Tämäkin kokemus osoittautui tärkeäksi ammatillisella matkalla. Hän vaikutui karjalaisten suhteesta metsään ja tajusi, miten paljon annettavaa kansankulttuurilla voi olla modernismille.

Huolimatta menestyksekkästä urastaan Tapiovaara ei koskaan kadottanut ihanteellisuuttaan. Hän työskenteli YK:n projekteissa Paraguayssa, Mauritiuksella ja Jugoslaviassa tutustuen käsityöperinteisiin ja yhdistäen niitä modernin designin muotokieleen. Ilmari Tapiovaaran kompassina oli unelma demokraattisemmasta maailmasta modernismin keinoin. Karttana hänellä oli kunnioitus paikallista kulttuuria kohtaan.

Ilmari Tapiovaaran vuonna 1956 suunnittelemassa Mademoiselle-tuolissa yhdistyvät perinteinen pinnatuolin rakenne, vanhat työtavat sekä istuimen pehmeän pyöreiksi muotoillut reunat.

Pirkka-jakkara vuodelta 1955 ammentaa suomalaisesta talonpoikaisperinteestä, mutta toimii silti selkeän moderneissa sisustuksissa. Tapiovaara suunnitteli sarjaan myös penkkejä, pöytiä ja tuoleja.

Bouroullecit ja Kaari

Bouroullecin veljekset rakastavat standardeja. Siksi he olivat oikea valinta Artekille.

Artekissa yhdistyvät sulassa sovussa juuret ja ajankohtaisuus. Vaikka osa tuotteista on suunniteltu jo 80 vuotta sitten, ne ovat edelleen esteettisesti kiinnostavia ja toimivia, eivätkä materiaalit ole menettäneet ajankohtaisuuttaan. Artekin mallisto ei kuitenkaan ole pysähtynyt, vaan sitä kehitetään alati kattavamaksi nykysuunnittelijoiden kanssa.

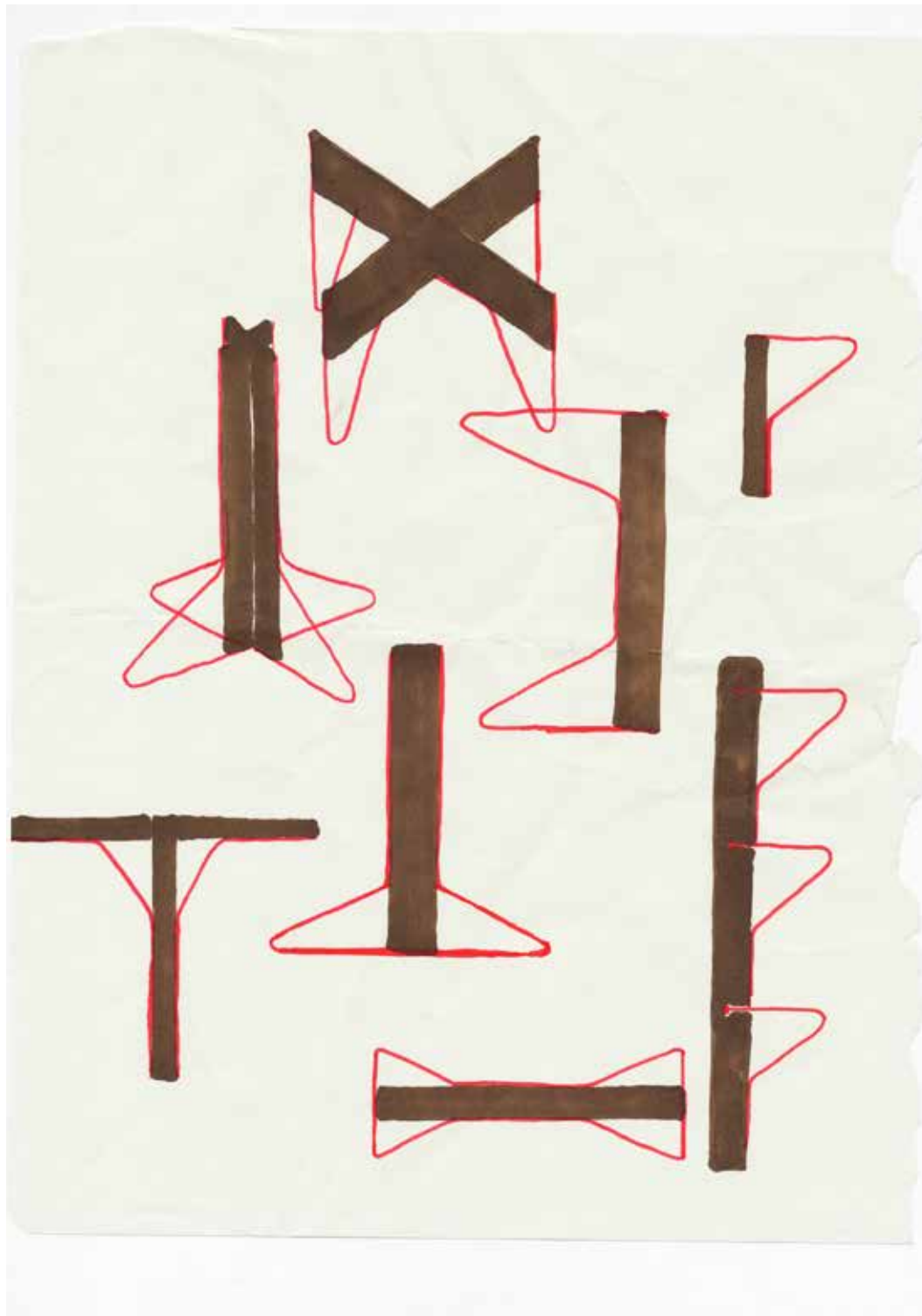
Vuonna 2015 Artek otti yhteyttä ranskalaisveljeksiin, joiden sukunimi on tunnettu kaikkialla designia seuraavassa maailmassa. Yhteistyö ei aluksi näyttänyt ottavan tulta. "Artek on ollut meille tärkeä uramme alusta lähtien. Epäröimme, tarvitseeko se oikeasti uutta", Bouroullecit kertovat. "Sitten tajusimme, miten paljon yhteistä meillä on Artekin perustajien ja aikaisempien suunnittelijoiden kanssa. Otimme haasteen vastaan ja asetimme tavoitteeksemme suunnitella kalusteita Aalto-jakkaran kumppaneiksi."

Mikä oli tuo yhteinen tekijä? Rakkaus standardeihin. Bouroullecit pyrkivät luomaan, aivan kuten Artekin perustajat,

irrationaalisten huonekalujen sijasta toimivia standardiosia, joista saa yhdistelemällä kokonaisia kalustesarjoja. Standardiosat antavat esineille myös niiden estetiikan. Bouroullecien design on korutonta, kurinalaista ja kestävä.

Artekille he kehittivät uudentyyppisen pöydänjalan, joka osoittautui kannattimena monipuoliseksi. Periaatteena on yhdistää puuosa taivutettuun metalliin, johon voidaan liittää Artekin historiasta tuttuja elementtejä, kuten laminaatilla päällystettyjä puulevyjä. Kalusteiden ilme on graafinen ja keveä. Sarja sai nimekseen Kaari. Siinä yhdistyy kaksi Artekin filosofian kulmakiveä: innovatiivisuus ja iättömyys.

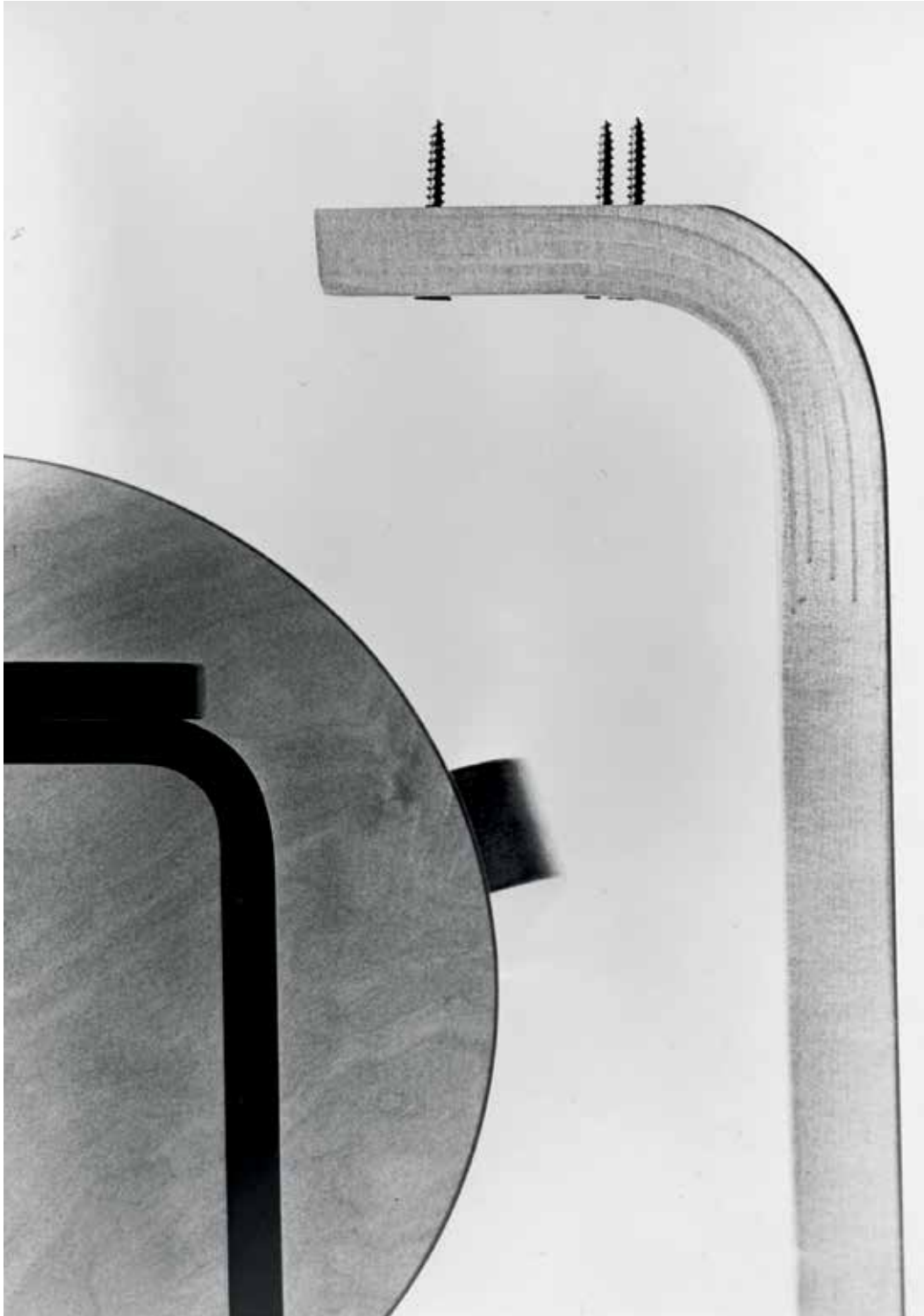
Bouroullecit tunnistavat suomalaisessa mielenmaisemassa itselleen läheisiä piirteitä. Lapsuus maaseudulla on opettanut heidät arvostamaan yksinkertaisuutta ja hiljaista pohdiskelua. Designissa he tavoittelevat elitismin sijaan demokraattisuutta. Nämä ovat heille aikaa kestäviä arvoja - niin työssä kuin elämässä.

Bouroullec-veljesten alkuperäisistä luonnoksista välittyi suunnittelijoiden ratkaisun monipuolisuus: puisen tukiosan ja taivutetun metallin yhdistelmällä voidaan toteuttaa lukemattomia erilaisia versioita tukirakenteesta.

Ronan ja Erwan Bouroullecin Kaari-sarja lanseerattiin vuonna 2015. Onnistumisen avain löytyy kunkin sarjan kalusteen selkeästä ja ymmärrettävästä rakenteesta.

Alvar Aalto sai keksimälleen L-jalalle patentin vuonna 1933 ja samalla todisteen mestaruudestaan. Huomaa varsinkin taivutetun osan lovet, joiden ansiosta jalka on notkea.

Alvar Aallon taivutettu puu

Suomalaisen modernismin mestari tiesi, miten pitkälle puusta pääsee.

Jos yrityksen kotimaassa kaksi kolmasosaa pinta-alasta on metsän peitossa, ei liene ihme, että monet sen tuotteista valmistetaan kokonaan puusta. Puu oli Artekin perustajan, arkkitehti Alvar Aallon intohimo. Aalto, joka perusti Artekin puolisonsa Aino Aallon kanssa vuonna 1935 Helsingissä, näki puussa materiaalin, joka voisi yhdistää taiteen ja teknologian ("art" + "technology" = Artek).

Alvar Aalto lumoutui puun orgaanisuudesta, ja otti muotoilunsa lähtökohdaksi sen joustavat ominaisuudet. Puusta pystyisi muotoilemaan voimakkaita mutta samalla tyyllisesti ennennäkemättömän vapaita ja ilmaisuvoimaisia kalusteita. Aikana, jolloin kalusteet tehtiin liitoksilla ja ruuveilla, Aalto kyseenalaisti lähes kaikki tavat ja totuudet.

Alvar Aallon ensimmäisiä patentoituja keksintöjä oli L-jalka vuodelta 1933, joka on käsinojaksi tai kalusteen

jalaksi soveltuva 90 asteen muotoon taivutettu yhtenäinen kappale. Aalto jatkoi kehittämänsä menetelmän hyödyntämistä suunnittelemalla Y-jalan, jossa on kaksi 90-asteen kulmaan taivutettua osaa, ja X-jalan, jossa peräti viisi ohueksi sahattua L-jalkaa muodostavat yhdessä levenevän viuhkan.

Aallon tutkimukset puun taivuttamisen parissa johtivat moniin huonekalumuotoilun merkkipaaluiksi tunnustettuihin tuotteisiin. Näitä ovat muun muassa nojatuoli 400 eli "Tankki", joka herätti valtavasti huomiota ensiesiintymisessään Milanon Triennalessa vuonna 1936 sekä ikoninen kolmijalkainen jakkara. Puusta taivutetut klassikot tehdään edelleen Artekin tehtaalla Turussa alkuperäisen valmistustavan mukaisesti. Aallon designin pehmeä luonnollisuus on yhtä puhuttelevaa tänään kuin aina ennenkin.

Alvar Aalto kehitti 66-tuolin vuonna 1935 hyödyntäen L-jalkaa. Ruokailuryhmään suunnitellussa tuolissa on korkea selkämys, josta tuolia on helppo iikutella.

Artek 2nd Cycle

Rakkaus kauniiseen ja käytännölliseen kalusteeseen voi kestää monta elämää.

Artek ei koskaan ole ollut pelkkä huonekaluvalmistaja. Yhtiön perustaminen Helsingissä vuonna 1935 merkitsi arkkitehtipariskunta Alvar ja Aino Aallolle sekä mesenaatti Maire Gullichsenille ja taidehistorioitsija Nils-Gustav Hahlille suuren mission tavoittelemista. Artekin perustajat halusivat kauniiden kalusteiden lisäksi levittää ympäristöönsä edistyksellistä ideologiaa. Kestävä kehitys oli yrityksen ytimessä kauan ennen kuin termistä edes puhuttiin. Artek käytti kalusteissaan Suomen oloissa kaikkein luontevinta raaka-ainetta eli puuta. Tuotteet suunniteltiin kestävämmän aikaa ja kulutusta sekä esteettisesti että laadullisesti. Kalusteisiin kiinnettiin ja niistä tuli osa pitkäikäistä sisustusta.

Luonnonmateriaaleista tehdyt tuotteet ikääntyvät kauniisti. Pinnan patina kertoo historiasta ja muistoista. Sama kaluste luo eri aikakausina eläneiden ihmisten välille ajan ylittävän yhteyden. Ajatellaan vaikka Artekin kolmijalkaista jakkaraa. Yksi on ajan kolhima, palvellut perheitä sukupolvien yli, ja sen vierellä oleva vasta hankittu, jonka

koivuvaneri vielä hohtaa uutuuttaan. Yhdessä ne ovat viehättävimmillään.

Vuosikymmenen alusta lähtien Artek on kerännyt vanhoja Aallon ja muiden suunnittelijoidensa kuten Ilmari Tapiovaaran kalusteita. Niitä on löytynyt milloin kirpputoreilta ja kouluista, milloin toimistoista ja vanhoista varastoista. Vuonna 2011 yhtiö avasi Helsingin keskustaan vanhoille aarteille kokonaan omistautuneen myymälän.

Artek 2nd Cycle toteuttaa Aaltojen ihannetta puhtaimmillaan. Arkkitehtipariskunta uskoi, että huolella suunniteltu ja toteutettu, luonnonmateriaaleista valmistettu kaluste voi kestää monen elämän ajan, palvella monta kertaa, olla monen rakastama.

2nd Cycle myymälä Helsingissä on alkuperäisten ja käytettyjen Artek-kalusteiden aarreaitta.

Vuodet ovat jättäneet jälkensä tähän 60-jakkarapariskuntaan mutteivät ole vieneet hitustakaan niiden toimivuudesta.

2nd Cycle -kauppa Helsingissä on alkuperäisten ja käytettyjen Artek-kalusteiden aarreaitta.

1. Domus-nojatuoli
Ilmari Tapiovaara, 1946

2. Mauritius
Ilmari Tapiovaara vuonna 1974 rannalla Mauritiuksella, jossa hän työskenteli suunnittelijana YK:n teollistamisjärjestö UNIDOn kehitysapu- ja yhteistyöprojekteissa. Tapiovaara oli poikkeuksellisen kansainvälisesti suuntautunut nuoresta pitäen. Hän uskoi, että tuomalla eri kulttuurien esineistöä yhteen myös ihmiset ja kansakunnat voisivat tulla lähemmäksi toisiaan.

3. Suomalaisia arvoja

Suomi on maana verrattain nuori ja tasa-arvoinen. Maan itsenäisyyden alkuvuosista asti arkkitehtuurilla ja designilla on ollut merkittävä rooli kansallisen identiteetin rakentajana. Suomalaisen suunnittelijoiden kansainvälinen menestys vauhditti koko maan muotoilukulttuurin kehittymistä, mihin myös Artek läheisesti liittyi. Suomessa designia ei nähdä elitistisenä luksuksena vaan luontevana osana kaikkien arkea. Suomalaisen designin ytimessä ovat pelkistetty toimivuus, jossa kauneus ja käytännöllisyys lyövät kättä. Suomalainen identiteetti, luonto ja sen tunnuspiirteet - loppumattomat metsät, lukemattomat järvet ja pohjoinen ilmasto - ovat edelleen läsnä. Luonto on osa yhteiskuntaa, joka heijastuu myös muotoiluun. Aallot, Tapio Wirkkala ja monet muut inspiroituvat luonnon muodoista ja työskentelivät mieluiten luonnonmateriaalien parissa.

4. Älykkäästi rakennettu

Aalto suunnitteli L-jalan alun perin jakkaralle 60, mutta se osoitti nopeasti käyttökelpoisuutensa ja monipuolisuutensa koko Artekin kokoelmassa. L-jalkaa

on erikokoisina käytetty useissa tuoleissa, pöydissä, lipastoissa ja kaapeissa. Idea systeemeistä ja standardeista kalustesuunnittelun lähtökohdaksi oli luonteenomaista Aallon työlle. Aalto pystyi suunnittelemaan samoja rakenteita käyttäen hyvinkin erilaisia ja erilaisiin käyttöihin soveltuvia kalusteita koteihin, toimistoihin ja yleisiin tiloihin kuten ravintoloihin, hotelleihin, kouluihin, kirjastoihin ja yhteisötiloihin. Monet tuotteista suunniteltiin alun perin tiettyyn tarkoitukseen, mutta siirtyivät vaivattomasti yksityisestä julkisiin paikkoihin ja toisin päin.

5. Nojatuoli 41 "Paimio"

Alvar Aalto, 1932
Vuonna 1928 Alvar Aalto voitti arkkitehtuurikilpailun, jonka kohteena oli uusi tuberkuloosiparantola Paimiossa. Rakennuksen lisäksi Aalto sai suunnitella sisätilat. Aluksi Aallon suunnitelmissa oli tehdä kalusteet funktionalismin hengen mukaisesti taivutetusta metalliputkesta. Hän kuitenkin päätyi pitämään materiaalia liian kylmänä ja "psykologisesti liian kovana" käytettäväksi paikassa, jossa ihmiset olivat toipumassa. Sen sijaan hän teki kokeiluja puusta ja loi lämpimästä ja taipuisasta materiaalista täysin uudenlaisen kalustetyylin. Sen keveydestä ja orgaanisista muodoista tuli virstanpylväs modernin kalustesuunnittelun historiassa.

6. Nojatuoli 400

Alvar Aalto, 1936
Alvar Aalto suunnitteli mukavan nojatuolin 400 Milanon Triennalea varten, jossa se palkittiin. Tuolin lempinimi "Tankki" tulee sen tunnusomaisen tukevasta laminoidusta koivusta tehdyistä käsinojista ja jyrkevistä verhoillusta istuinosaasta.

7. Artek-tehdas

Artekin tuotteet eivät ole käsin tehtyjä yksittäiskappaleita vaan ne valmistetaan sarjoina. Mekaaninen massatuotanto on kuitenkin kaukana siitä tavasta, jolla Artekin tuotteet tehdään. Materiaalit ja korkeat laatukriteerit vaativat puoliteollista valmistustapaa, jossa käsityön osuus on korkea. Hienopuusepäntaito ja monet tiettyjä tuotteita varten kehitetyt tekniikat ovat yhä tänäkin päivänä käytössä Artekin kokoelman, ja aivan erityisesti Alvar Aallon suunnitteleminen kalusteiden tuotannossa.

8. Kestävä kehitys

Artek käyttää pääsääntöisesti luonnonmateriaaleja. Paikallisten raaka-aineiden käytöllä on ollut myös taloudellinen perusteensa: 1930-luvulla Suomi ei vielä ollut erityisen teollistunut ja tuonti oli kallista. Kauan ennen kuin kestävästä kehityksestä tuli trendikästä, Artek toteutti sitä käytännössä. Luonnonmateriaalit, varsinkin puu, ovat kautta aikain olleet osa ihmisten elämää. Niissä on kaneutta, ne ovat ekologisia, patinoituvat ajan saatossa ja näyttävät elämän sekä käytön jättämät jäljet kauniisti. Artekin klassikot ovat todistaneet kestävyytensä. Ne ovat säilyttäneet käytettävyytensä ja viehätöksensä vuosikymmenestä toiseen. Artekin uusimmat tuotteet jatkavat klassikoiden polulla: ne ovat selkeitä, toimivia ja yksinkertaisuudessaan runollisia. Artekin tuotteet ovatkin ajankohtaisempia kuin koskaan. Kertakäyttökulutuksen maailmassa ne tarjoavat kestäviä ratkaisuja.

9. 2nd Cycle -myymälä

Pieni Roobertinkatu 4-6
00130 Helsinki
Puh. 010 617 3467
2ndcycle@artek.fi

Pääkonttori
Artek oy ab
Lönnrotinkatu 7
00120 Helsinki
info@artek.fi

Myymälä
Artek Helsinki
Keskuskatu 1B
00100 Helsinki
artekhelsinki@artek.fi

Artek Facebookissa@Artek
Artek Helsinki
Facebookissa@ArtekHelsinki
Artek Instagramissa@artekglobal
Artek Twitterissä@artek_global

Esitteen tuotteet saatavana Artekin myymälästä ja valikoituilta jälleenmyyjiltä:
Artek.fi/Yhteystiedot/Artek jälleenmyyjät ja näyttelyt

Graafinen suunnittelu:
Something Fantastic
Tekstit: Caroline Roux
Käännös: Katja Lindroos

Kuvat

Kansi ja sivut 8-9: Zara Pfeifer
Sivut 10-13: Studio Bouroullec
Muut kuvat: Artek

Valokuvaviitteet

1. Artek
2. Designmuseo
3. Welin, Artek
4. Tuomas Uusheimo, Artek
- 5-8. Artek
9. Rauno Träskelin, Artek

Lisätietoa yrityksestä ja tuotteista
artek.fi

04/2016

Nuoret idealistit Alvar ja Aino Aalto, Maire Gullichsen ja Nils-Gustav Hahl perustivat Artekin Helsingissä vuonna 1935 "harjoittaakseen huonekalujen kauppaa sekä edistääkseen näyttelyiden avulla ja muulla tavoin nykyaikaista asuntokulttuuria". Nykyisin Artekin valikoima koostuu huonekaluista, valaisimista ja sisustustuotteista, joita ovat suunnitelleet suomalaiset mestarit ja johtavat kansainväliset muotoilijat. Valikoimaa yhdistää selkeys, toimivuus ja yksinkertainen kauneus. Nykyisin Artek tunnetaan yhtenä nykyaikaisen muotoilun innovatiivisimmista toimijoista, joka luo tulevaisuuden polkuja muotoilun, arkkitehtuurin ja taiteen alueilla sekä niiden risteyksissä.

[artek.fi](https://www.artek.fi)